

LIBRI GEDANENSES XXXIII

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
PAN BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ
W 2015 ROKU

W roku 2015, tak jak przez pozostałe 418 lat istnienia Biblioteki, realizowana była misja, polegająca na ochronie powierzonego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym zapewnieniu jak najlepszej jakości usług bibliotecznych i informacyjnych, a także na aktywnym wspieraniu badań naukowych i procesów edukacyjnych. Te cele przyświecały zarówno działaniom z zakresu gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, jak i działaniom upowszechniającym osiągnięcia nauki i kultury, poprzez promocję własnych zasobów. Efektem tej działalności są liczne publikacje, referaty, wystawy, konferencje oraz spotkania z czytelnikami podczas dysput, pokazów czy promocji książek. Jednocześnie, w trosce o kondycję najcenniejszych zbiorów, zostały podjęte inwestycje budowlane mające służyć polepszeniu warunków ich przechowywania. Dążenie do optymalizacji działalności bibliotecznej zawsze było ukierunkowane na potrzeby naukowe użytkowników.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I POPULARYZATORSKA

Działalność naukowa i popularyzatorska realizowana była poprzez działania promujące i upowszechniające naukę, wpisujące się w kulturalny i naukowy obraz miasta. Tak też było w roku 2015.

KONFERENCJE

W dniu 13 marca odbyła się w nowym budynku Biblioteki konferencja pn. *Między Gdańskiem a Santiago*, zorganizowana przez Gdański Uniwersytet Medyczny, Zakon OO. Kapucynów oraz PAN Bibliotekę Gdańską z okazji 600-lecia konsekracji kościoła św. Jakuba w Gdańsku. Podczas konferencji skupiono się na dziejach kościoła św. Jakuba i przyklasztornego szpitala wraz z przytułkiem oraz na wynikach badań archeologicznych zabudowań kościoła i terenów przyklasztornych, a ponadto na historii i teraźniejszości szlaku pielgrzymiego do Santiago de Compostela. Osobna sesja poświęcona była losom kościoła po desakralizacji, kiedy pełnił funkcję Biblioteki Miejskiej (obecnie Biblioteki Gdańskiej) i Szkoły Nawigacyjnej. Materiały pokonferencyjne zostały wydane przez Wydawnictwo Athenae Gedanenses pt. *Między Gdańskiem a Santiago: 600-lecie konsekracji kościoła św. Jakuba fundacji*

szyprów w Gdańsku. Konferencji towarzyszyła wystawa plenerowa przygotowana przez Bibliotekę Gdańską.

Konferencja *Gdański ogród muz. Gdańsk nowożytny wobec starożytnego Śródziemnomorza. Pokrewieństwa, powinowactwa, wspólne idee* była zaadresowana do badaczy motyów antycznych w gdańskiej literaturze, sztuce użytkowej, malarstwie, architekturze, muzyce i w programach nauczania. Obok konferencji, będącej zasadniczym elementem projektu *W nadbałtyckim ogrodzie Muz. Gdańsk wobec kultury starożytnych Greków i Rzymian*, odbyły się spacerzy z przewodnikiem Aleksandrem Masłowskim po Gdańsku śladami antyku (zwieńczeniem wędrówki była wizyta w Bibliotece Gdańskiej), warsztaty edukacyjne w Muzeum Narodowym oraz wystawa zbiorów Biblioteki pt.: *W gdańskim ogrodzie Muz*. Na stronie promującej projekt ukazał się katalog wystawy w wersji elektronicznej. Konferencja wraz z programem towarzyszącym realizowana była we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim (Katedra Filologii Klasycznej oraz Instytut Historii Sztuki) i z Muzeum Narodowym w Gdańsku. Ze strony Biblioteki organizacją konferencji i wystawy zajmowała się dr Maria Otto.

WYSTAWY

Działalność wystawiennicza była prowadzona w obu budynkach Biblioteki, a także poza jej murami. Dzięki tak rozszerzonej formule wystawy mogło zobaczyć około 51 tys. zwiedzających.

W sali wystawowej budynku historycznego eksponowane były 4 wystawy: *Nowe nabytki zbiorów specjalnych* [koordynator: Stefania Sychta], *Wzorniki graficzne w zbiorach Biblioteki Gdańskiej* [autorka: dr Anna Frąckowska], *Mapa i jej historia* [dr Maria Pelczar, Anna Wytyk] oraz *W gdańskim ogrodzie Muz* [dr Maria Otto].

W nowym budynku Biblioteki eksponowano 5 wystaw, spośród których popularnością cieszyły się: *Od Wichra do Cap Arcony: II wojna św. na Bałtyku* [autorka: Ewa Chmielewska-Tómczak], *Jak budowano nowy dom dla Biblioteki* [Anna Więcek, Małgorzata Topolska, Joanna Śliwa, Maria Sokołowska], *Wandy Neumann theatrum vitae* [Maria Sokołowska] oraz *Polacy w Indiach 1942–1948 i Polacy w Afryce 1942–1950* [wystawa ze zbiorów i autorstwa prof. Marka Ney-Krwawicza].

W celu zwiększenia dostępności naszych zbiorów szerszemu odbiorcy, wystawa *Aldyny w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej* została umieszczona w Internecie na stronach Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Kolejnym sposobem na zwiększenie liczby oglądających było eksponowanie wystaw plenerowych. W 2015 r. prezentowaliśmy przed gmachem Biblioteki ekspozycje *Między Gdańskiem a Santiago* [autorki: Honorata Bartoszevska-Butryn, Anna Wytyk, Wanda Pętlicka], *Z książką za horyzont* [dr Maria Otto, Aneta Kwiatkowska], *Mapa i jej historia* [dr Maria Pelczar, Anna Wytyk]. Ta ostatnia wystawa towarzyszyła również konferencji kartograficznej zorganizowanej przez Instytut Geografii UG. Kolejne dwie *Gdański wehikuł czasu: Zamczysko, Osiek, Stare Miasto* oraz *Nauka gdańska: nie tylko Heweliusz* zostały udostępnione podczas 58. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Chemicznego (UG). Wystawa poświęcone nauce gdańskiej była ponadto częścią programu obchodów Święta Nauki Gdańskiej.

W Bibliotece odbyły się również 22 specjalistyczne pokazy, w których uczestniczyło ponad 1 000 osób. Prezentacja pt. *Z książką za horyzont* podczas Nocy Muzeów objęła kilkadziesiąt rękopiśmiennych i starodrukowych dzieł, ilustrujących zainteresowania ludzi podróżami oraz odkrywaniem tego, co nowe i nieznanne – mieszkańców odległych zakątków ziemi wraz z ich obyczajami i religiami, egzotyczne gatunki zwierząt i roślin. Obok relacji podróżników, misjonarzy czy kupców eksplorujących niezbadane wcześniej tereny, zostały zaprezentowane dzieła powstałe dzięki wyobraźni ich autorów, którzy nigdy nie opuścili rodzinnych stron. Na pokazie znalazły się również XIX-wieczne albumy fotografii z Chin i z rejsu dookoła świata, a także dokumenty życia społecznego zawierające katalogi i foldery reklamowe ekwipunku niezbędnego w podróży. Pokazowi towarzyszyła wystawa *Mapa i jej historia*, przedstawiająca zbiory kartograficzne w ujęciu chronologicznym: od najbardziej prymitywnych rysunków do map satelitarnych. Dodatkowymi atrakcjami podczas Nocy Muzeów były spotkania z podróżnikami, wystawa plenerowa, konkursy, zabawy dla dzieci i gra komputerowa o zatopionym księgozborze Jana Bernarda Bonifacia. Kolejne pokazy cymeliów zostały przygotowane dla 98 białoruskich bibliotekarzy (w maju i grudniu), dla 3 osobowej komisji ds. oceny działalności Biblioteki (w grudniu) oraz dla Tadeusza Latały, Kanclerza PAN. Poza wyżej wymienionymi wydarzeniami, na przestrzeni całego roku miały miejsce większe i mniejsze specjalistyczne pokazy dla różnych grup odbiorców – adresowane m.in. do studentów, uczniów, praktykantów, zagranicznych naukowców, czy do Koła Przewodników Miejskich w Gdyni, a także do Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku. Wśród studentów najliczniejszą grupę stanowili studenci germanistyki i filologii klasycznej UG, a wśród uczniów młodzież z Pałacu Młodzieży w Gdańsku i z licznych szkół podstawowych i gimnazjalnych.

WSPÓŁPRACA NAUKOWA

Działalność naukową i kulturalną PAN Biblioteka Gdańska prowadziła w partnerstwie z następującymi instytucjami:

- Muzeum Narodowe w Gdańsku – organizacja wspólnej wystawy planowanej na 2017 pt.: *Włochy w Gdańsku, Gdańsk we Włoszech*;
- Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska i Archiwum Państwowe w Gdańsku – przygotowywanie konferencji naukowej i wystawy w 2017 r. pt. *Reformacja w Gdańsku*;
- Katedra Filologii Klasycznej UG, Muzeum Narodowe w Gdańsku – organizacja konferencji *Gdański ogród Muz* (19 czerwca 2016);
- Urząd Miasta Gdańska, Akademia Muzyczna w Gdańsku, Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna, Festiwal Goldbergowski – projekt *Muzyczne dziedzictwo miasta Gdańska w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej*, efektem współpracy było nagranie kolejnej płyty pt. *Kantaty na Wniebowstąpienie i zesłanie Ducha Św.*;
- Urząd Miasta Gdańska – wydanie t. 2 bibliografii *Gdańsk w literaturze*, współudział w projekcie odtworzenia domu Daniela Chodowieckiego; współorganizacja Święta Nauki Gdańskiej;

- Urząd Miasta Gdańska i Instytut Historii Nauki PAN – wydanie polskojęzycznej edycji korespondencji Jana Heweliusza z Piotrem Krügerem i polskiego tłumaczenia biografii Heweliusza pióra Chantal Grell;
- Dom Uphagena (Oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska) – projekt opracowania dokumentacji ikonograficznej dotyczącej architektury Gdańska w zbiorach BG PAN (kontynuacja od 2004 r.);
- Fundacja Biblioteki Gdańskiej – współpraca w celu wspierania statutowej działalności Biblioteki przy realizacji konferencji, wystaw, zakupie zbiorów, pozyskiwania grantów i in. W 2015 r. pomoc finansowa wyniosła ponad 17 tys. zł.;
- Gdański Uniwersytet Medyczny i Muzeum Historyczne Miasta Gdańska – przygotowanie publikacji *Portrety gdańskich lekarzy* autorstwa Krystyny Jackowskiej, Adama Szarszewskiego i Piotra Paluchowskiego;
- Gdański Uniwersytet Medyczny i Kościół św. Jakuba w Gdańsku – organizacja konferencji i wystawy plenerowej pt. *Między Gdańskiem a Santiago* (14 marca 2015 r.);
- Muzeum Historyczne Miasta Gdańska – współpraca przy organizacji stałej ekspozycji *Respublica Gedanensis*;
- Fundacja Gdańska – współpraca przy obchodach Święta Nauki Gdańskiej; organizacja wystawy plenerowej *Nauka gdańska – nie tylko Heweliusz*;
- Stacja Naukowa PAN w Rzymie – wdrażanie systemu VIRTUA i merytoryczna opieka nad opracowywaniem rzymskich zasobów Stacji Naukowej;
- Stacja Naukowa PAN w Wiedniu – przygotowania do objęcia wspólnym katalogowaniem online wiedeńskich zasobów Stacji;
- Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne – seminaria, spotkania, poświęcone dysputom i promocji nowości wydawniczych;
- Uniwersytet Gdański (Katedry Filologii Klasycznej i Germańskiej) – organizacja praktyk i warsztatów dla studentów;
- Instytut Filologii Germańskiej UG. Pracownia badań nad literackimi, kulturowymi i językowymi obrazami Gdańska na przestrzeni wieków – przygotowanie publikacji o dokumentach życia społecznego w zbiorach BG;
- Stacja Naukowa PAU w Gdańsku – przygotowanie wystawy towarzyszącej konferencji pt. *Kaszubi i Pomorze a Kraków: o zainteresowaniach sprawami kaszubsko-pomorskimi w kręgu PAU*;
- CERL – przynależność do międzynarodowej organizacji skupiające biblioteki naukowe, posiadające stare druki (współkatalogowanie, seminaria);
- iii innovative – współtworzenie wraz z innymi bibliotekami naukowymi katalogu centralnego NUKAT.

WYDAWNICTWA PAN BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ I PUBLIKACJE PACOWNIKÓW

W 2015 r. ukazały się:

- *Libri Gedanenses* T. XXXI/XXXII (za lata 2013–2014). – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2015. Tom poświęcony pamięci prof. Zbigniewa Nowaka, wieloletniego Dyrektora Biblioteki.

- Gdańskie Królestwo Kantat: kantaty na Wniebowstąpienie i zesłanie Ducha Św. [płyta CD]. – Warszawa: Sarton, 2015; *Muzyczne Dziedzictwo Miasta Gdańska w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej*; t. 6.
- Gdańsk w literaturze: bibliografia od roku 997 do dzisiaj. – T. 2, 1601–1700. Cz. 1, Do 1656 / red. Zofia Tylewska-Ostrowska. – Gdańsk: Fundacja Terytoria Książki; PAN Biblioteka Gdańska, 2015. – 402, [2] s., il.
- Przybyszewska Stanisława: Cyrograf na własnej skórze i inne opowiadania/pod red. Dagmary Binkowskiej. – Gdańsk: Fundacja Terytoria Książki, 2015. – 246, [5] s.

Katalogi wystaw:

- Wzorniki graficzne w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej: katalog wystawy PAN Biblioteka Gdańska: 26 lutego – 15 kwietnia 2015/oprac. Anna Frąckowska. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2015. – 74 s., il.
- Mapa i jej historia: katalog wystawy/oprac. Anna Wytyk, Maria Pelczar. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2013. – 23 s.
- W gdańskim ogrodzie Muz: Gimnazjum Akademickie w Gdańsku wobec kultury starożytnych Greków i Rzymian: idee – teksty – artefakty/red. Maria Otto, Jacek Pokrzywnicki. – Pelplin: Bernardinum, 2015. – 294 s.

Pracownicy PAN Biblioteki Gdańskiej publikowali wyniki swoich badań w formie samodzielnych publikacji, katalogów, artykułów bądź obszernych not katalogowych. W roku 2015 – zgodnie z planem prac naukowych zatwierdzonym przez radę Naukową – ukazało się 40 różnego typu publikacji oraz 12 not katalogowych autorstwa bibliotekarki.

PROMOCJE I UPOWSZECHNIANIE ZBIORÓW

W Bibliotece Gdańskiej 27 listopada 2015 r. odbyła się promocja publikacji po-konferencyjnej pt. *Między Gdańskiem a Santiago: 600 lecie konsekracji kościoła św. Jakuba fundacji szyprow w Gdańsku*, pod redakcją Bartłomieja Sieka, Adama Szarszewskiego i Piotra Paluchowskiego. W promocji udział wzięli autorzy poszczególnych referatów i uczestnicy konferencji.

W ramach współpracy naukowej Biblioteka wielokrotnie udostępniała swoje oryginalne zbiory, jak i kopie cyfrowe, w celach wystawienniczych następującym instytucjom: Muzeum Zamkowemu w Malborku, Muzeum Sopotu, Muzeum Pomorza Środkowego, Muzeum w Nowym Sączu, Muzeum Emigracji w Gdyni, Archiwum Państwowemu w Gdańsku, Fundacji Gdańskiej i Instytutowi Geografii UG. Biblioteka Gdańska współpracowała również z szeregiem wybitnych wydawców, udostępniając do publikacji swoje materiały Oficynie Gdańskiej, Wydawnictwu Karrenwall, Wydawnictwu Uniwersytetu Warszawskiego, Wydawnictwu słowo/obraz terytoria, Wydawnictwu Instytutu Sztuki, Wydawnictwu Athenae Gedanenses oraz Domowi Wydawniczemu Orbis Pictus.

Biblioteka tradycyjnie była miejscem debat i spotkań Pomorskiego Towarzystwa Filozoficzno-Teologicznego oraz debat nad kondycją książki, zorganizowanych przez Instytut Kaszubski i Wojewódzką Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdańsku.

Inną formą upowszechniania zbiorów jest prowadzenie lekcji bibliotecznych. W 2015 r. z takiej formy zajęć skorzystało ok. 230 uczniów i studentów trójmiejskich szkół. Dzięki lekcjom odwiedzający mogli poznać unikatowe zbiory biblioteki, jej historię i zasady korzystania z usług bibliotecznych.

Działalność promocyjna skupiała się przede wszystkim na nagłaśnianiu wydarzeń mających miejsce w PAN Bibliotece Gdańskiej poprzez redagowanie tekstów informacyjnych, zamieszczanie informacji na stronie www, prowadzenie profilu Biblioteki na facebook'u, rozsyłanie maili z informacją o wystawach do portali internetowych, instytucji kulturalnych i naukowych, wyszukiwanie nowych kontaktów, roznoszenie plakatów, udział w konferencjach prasowych, kontakty z dziennikarzami, udział w szkoleniach poświęconych przekazom medialnym. W związku z obfitującą w wydarzenia naukowe i kulturalne działalnością Biblioteki, pracownicy księżnicy udzielali licznych wywiadów prasowych, radiowych i telewizyjnych dzieląc się z czytelnikami i słuchaczami dodatkową wiedzą w tym zakresie. Medialnym echem odbiły się również takie wydarzenia, jak Noc Muzeów pn. *Z książką za horyzont*, wystawy *Norwe nabytki Zbiorów Specjalnych*, *Wzorniki graficzne w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej*, *Wielka Wojna, czy Mapa i jej historia*, której towarzyszył film o historii i rozwoju kartografii wg scenariusza dr Marii Pelczar i Anny Wytyk, zrealizowany przez Tomasza Dyczkę (Tede Media).

PODNOSENIE KWALIFIKACJI

Pracownicy Biblioteki wygłosili 14 referatów biorąc czynny udział w następujących konferencjach i seminariach: konferencja naukowa *Między Gdańskiem a Santiago*, symposium naukowe *Kolekcjonerstwo i kolekcjonerzy w północnej Polsce*, sesja naukowa w ramach *XII Festiwalu Warszawa Singera*, konferencja naukowa *Studenci polscy w uczelniach krajów nadbałtyckich*, konferencja naukowa *Gdański Ogród Muz*, konferencja naukowa *De nuptiis (iteratis) Philologiae et Libri manuscripti*, IX Bałtycka Konferencja *Zarządzanie i organizacja bibliotek*, konferencja naukowa *Mapa w służbie społeczeństwa* oraz podczas spotkań we Wszechnicy PAN i w Akademii Dawnego Gdańska.

Szereg osób uczestniczyło, w charakterze słuchaczy, w rozmaitych konferencjach, spotkaniach i szkoleniach poszerzając swą wiedzę merytoryczną, m.in. z zakresu konserwacji papieru i skóry, historii kartografii, zasobu archiwalnego, oceny naukometrycznej czasopism, antyku w Gdańsku, zarządzania i organizacji bibliotek oraz historii kościoła i klasztoru św. Jakuba w Gdańsku. Pracownicy Biblioteki korzystali również z różnorodnych szkoleń, dotyczących: deskryptorów Biblioteki Narodowej i propozycji zmian w opracowaniu zbiorów bibliotecznych w dobie sieci semantycznej, Polskiej Grupy Użytkowników VTLIS-VIRTUA, katalogowania wydawnictw ciągłych oraz muzykaliów w katalogu NUKAT, wyszukiwarki Primo, Open Access, social media w instytucjach kultury, serwisów Lex Delta i projektów badawczych, przeciwdziałania mobbingowi, podatku VAT i rozliczania wynagrodzeń.

Ponadto Kancelaria PAN zorganizowała warsztaty dla kadry kierowniczej, które służyły podsumowaniu działalności jednostek i omówieniu wyników finansowych za rok 2014, realizacji budżetu i sytuacji finansowej w 2015 r. oraz omówieniu projektu budżetu na 2016 r. Adresatami kolejnych warsztatów, dotyczących podatków,

dyscypliny finansowej i problemów obsługi księkowej, były osoby odpowiedzialne za prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Pracownicy Biblioteki również uczestniczyli w webinarium, zakończonym certyfikatem, organizowanym przez Centrum NUKAT na temat tworzenia jhp KABA.

W roku 2015 odbyło się 6 wewnętrznych szkoleń specjalistycznych, w których łącznie uczestniczyło 95 osób. W odczytach poruszono następujące zagadnienia: zagadka portretu Heinricha Schwarzwalda, Wielka Wojna na afiszu i plakacie, dziewiętnastowieczne fotografie z podróży, biblioteki prezydenckie w USA, elektroniczne czasopisma naukowe, Danziger Stadtbibliothek i bibliotekarstwo niemieckie.

W Bibliotece Gdańskiej, zgodnie z wieloletnią tradycją, miały miejsce praktyki studenckie, którymi objęci byli studenci bibliotekoznawstwa, filologii polskiej, klasycznej i germańskiej.

PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

GROMADZENIE

W 2015 r. do ksiąg inwentarzowych wpisano druki zwarte i wydawnictwa ciągłe XIX–XXI w. oraz zbiory specjalne w następujących ilościach:

Sposób nabycia	Druki zwarte		Wydawnictwa ciągłe		Zbiory specjalne	
	liczba wol.	wartość [zł]	liczba wol.	wartość [zł]	liczba wol.	wartość [zł]
Kupno	4 718	207 432,25	1 008	105 927,25	2 193	282 290,16
Dary	1 724	48 955,89	473	25 923,85	1 298	200 369,78
Wymiana	41	1 952,00	49	2 143,00	0	0
Zasób	26	952,00	0	0	475	179 063,00
Razem	6 509	259 292,14	1 530	133 994,10	3 966	661 662,94

W 2015 r. z przychodów z własnej działalności wydano łącznie 10 957,66 zł na zakup zbiorów specjalnych o cenie jednostkowej równej lub przekraczającej 3 500 zł. Zakupiono:

- Gottwald, Chr.: Physikalisch-anatomische Bemerkungen über den Biber. – Nürnberg: 1782 (5 457,66 zł),
- Akwaforta z końca XVIII w.; widok Gdańska z czterema sekcjami związanymi z lotami balonem (5 500 zł).

OPRACOWANIE

Katalogowanie zbiorów online dotyczy wszystkich rodzajów materiałów bibliotecznych, dla których istnieją formaty MARC (tj. oprócz rękopisów i numizmatów).

Ponadto bazę PAN Biblioteki Gdańskiej w katalogu VIRTUA powiększa księgozbiór opracowywany w Stacji Naukowej PAN w Rzymie. Sukcesywnie wykonywana jest również retrokonwersja, w tym zasobu przejętego po zlikwidowanej Bibliotece PAN w Warszawie, tak by całe zbiory mogły być scalone w jednym katalogu.

Rodzaj rekordu	2015	Stan na 31.12.2015
Rekordy bibliograficzne, w tym: rekordy własne	14 168 4 914	121 026 32 812
Rekordy egzemplarza	19 098	143 820
Rekordy haseł wzorcowych	26 422	254 408
Rekordy zasobu	332	5 158

UDOSTĘPNIANIE

W 2015 r. z usług PAN BG korzystało łącznie 90 006 użytkowników. Na tę wielkość składają się odwiedziny w czytelniach, pracowniach i wypożyczalni oraz korzystanie z zasobów Biblioteki dostępnych online, tj. Pomorska Biblioteka Cyfrowa, elektroniczne bazy danych.

	2015	
	liczba osób	liczba wol.
Użytkownicy stacjonarni	11 054	44 800
Użytkownicy online	78 952	74 832

Biblioteka dysponowała Czytelnią Zbiorów Historycznych, Czytelnią Ogólną, Czytelnią Czasopism, Pokojami Pracy Indywidualnej oraz pracowniami: kartograficzną, graficzną, fotograficzną, teatrologiczną i DŹS-ów, w których również udostępniane są zbiory.

INFORMACJA NAUKOWA

Podstawowym źródłem informacji o działalności Biblioteki jest strona internetowa www.bgpan.gda.pl i Facebook. Udzielaniem informacji naukowych zajmowały się działy Zbiorów Specjalnych, Druków XIX i 1. poł. XX w., Udostępniania i Informacji Naukowej. W 2015 r. opracowano 216 kwerend, w tym 19 zagranicznych, udzielono 1 521 konsultacji merytorycznych oraz 3 334 informacji katalogowych. Do dyspozycji użytkowników były dostępne online następujące bazy danych: Ebsco, Encyclopedia Britannica, Lex Delta i Serwis Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Wirtualna Biblioteka Nauki, ISSN, a w trybie testowym: Humanities Source. Ponadto uruchomiona została usługa Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Biblioteki Narodowej pn. „Academica”. Również były udostępnione własne bazy Biblioteki: czasopism XIX i 1. poł. XX w., rękopisów, a także baza ikonograficzna.

SKONTRUM

W 2015 r. przeprowadzono skontra następujących zbiorów:

Zakres	Sygnatury /zakres literowy	Liczba pozycji	Braki względne w wol.	Braki bezwzględne w wol.
Druki zwarte XIX–XXI w. nabytki od 1945	41000–80000	39 000	14	36
Księgozbiór podręczny Czytelnia Ogólnej	–	1 458	0	0
Księgozbiór podręczny Pracowni Grafiki	–	1 437	6	0
Wydawnictwa ciągłe XIX–XXI w. nabytki od 1945	II 02054 – II 03620	647 tyt.	0	21
Druki XIX w. i 1 poł. XX w.	Pa, Pb, Pc, Qa, Qb, Ra	10 756	124	42
Starodruczne polonica XVI w.	–	1 992	2	0

KONSERWACJA ZBIORÓW

Prace konserwatorskie i introligatorskie służyły zachowaniu w jak najlepszej kondycji zasobów bibliotecznych. Konserwacji pełnej poddano inkunabuł *Breviarium Teutonicum* (sygn. XV 360), 2 adligaty starego druku (sygn. NI 65 4°), luźne rękopisy (Tora sygn. Akc. 163/72, Genealogia Schlieffów (Ms 713 i Ms 951), 41 grafik, 9 DŹS, 1 mapa (Akc. 2006-K-4762). Zabezpieczenie konserwatorskie objęło 143 obiekty oprawne, w tym 101 strych druków, 34 rękopisy i 8 atlasów kartograficznych, i 14 nieoprawnych map. Ponadto odkażono w komorze próżniowej 2 313 wol. książek, 261 luźnych obiektów (grafiki, afisze, ekslibrisy) oraz 5 tkanin. Pracownia świadczyła również usługi dla zewnętrznych zlecniodawców. Ze zbiorów powierzonych zdezynfekowano: 220 map Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku, 154 obiekty Muzeum Narodowego w Gdańsku, 243 teczki z Muzeum Muzyki i Piśmiennictwa Kaszubskiego w Wejherowie i 180 wol. z Urzędu Gminy w Kościerzynie.

Ponadto w ramach zewnętrznego zlecenia – w trybie przewidzianym dla postępowania przetargowego przy zamówieniach publicznych o wartości powyżej równowartości 6 000 Euro do kwoty nieprzekraczającej 30 000 Euro – wybrano wykonawcę, któremu została zlecona pełna konserwacja 2 klocków starych druków *Danziger Edicte* z lat 1680–1699 i 1710–1719 (sygn. Od 5703 8°, Od 5708 8°).

W Pracowni Introligatorskiej oprawiono 417 wol. książek i czasopism, poddano reperacji 67 wol., wykonano 388 teczek, 71 pudeł, 5390 passe-partout, 312 fascykułów, 10 plansz wystawienniczych, oprawiono 78 obrazów oraz wykonano szereg prac związanych z przygotowywanymi przez Bibliotekę wystawami. W Laboratorium Odkwaszania Papieru odkwaszono 6 207 karty formatów A0–A5 (m.in. zbiór afiszy teatral-

nych, luźne druki ulotne – DZS-y, czasopisma: *Kurier Powszechny* 1937 i *Zoppoter Anzeiger* 1902–1904 oraz zbiory archiwum Stadtbibliothek) oraz wykonano szereg prac intralogicznych: czyszczenie, nowe oprawy (90), dublowanie na płótno (120), pudła (12), teczki oklejane (17), passe-partout (86).

ARCHIWIZACJA

Przedmiotem archiwizacji w Bibliotece Gdańskiej są głównie zbiory specjalne, a także zbiory XIX w. – najcenniejsze pozycje. Na zadanie archiwizacji w 2015 r. przeznaczono niespełna 150 tys. zł.

	Liczba poz. inw.	Liczba klatek/skanów	Wartość [zł]
Mikrofilmowanie	81	57 416	67 176,72
Skanowanie	1 516	89 255	82 114,60

Najważniejsze zarchiwizowane dzieła, kolekcje:

- czasopismo gdańskie *Westpreussisches Volksblatt* (sygn. X 669 2°) z lat 1916–1934,
- dwa klocki z edyktami Rady Miasta Gdańska z lat 1680–1699 oraz 1710–1719 (łącznie 194 edykty),
- pięć albumów fotografii z XIX i początku XX wieku, m. in. z przedstawieniami portretów gdańszczyzan, obiektów architektonicznych oraz wydarzeń z tamtego czasu.

Ponadto w 2015 r. zarchiwizowano kolejne tomy rękopiśmiennego katalogu systematycznego oraz wykonywano ich repliki. Skopiowane tomy dotyczyły następujących sygnatur: Ea–Ec (t. 50), Db–Df (t. 23), Dc (t. 25–26), Dd (t. 27), De (t. 28), Nm (t. 151–153) oraz tomy XX AB, II, XVIII, XIX.

Kolejnym zadaniem z pogranicza archiwizacji i upowszechniania jest udział PAN Biblioteki Gdańskiej w Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej. Mimo iż sam projekt został zakończony w 2012 r., kontynuacja i sukcesywne zwiększanie liczby pozycji udostępionych na platformie cyfrowej jest przewidziane przez kolejne 5 lat.

	2015	Stan na 31.12.2015
Pozycje	1 148	5 435
Skany	57 564	739 916

Wg statystyki na stronie PBC do zbiorów Biblioteki Gdańskiej należy 6 681 tytułów. Ta różnica wynika z faktu, że *Gazeta Gdańska* ze zbiorów Biblioteki (1 246 numerów) była opracowywana, skanowana i publikowana przez Bibliotekę UG. Najczęściej wyświetlanymi publikacjami ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej są nadal książki adresowe dla Gdańska, tzw. *Adressbuchy*, a wśród nich *Danziger Einwohnerbuch mit allen eingemeindeten Vororten und Zoppot 1940–1941* (14 590 wyświetleń).

Następnym wieloletnim projektem archiwizacyjnym jest uzupełnianie zeskanowanego katalogu kartkowego o system wyszukiwawczy OCR. W 2015 r. powiększyła się liczba pozycji o 38 500 kart, tym samym proces opatrywania kart systemem wyszukiwawczym został zakończony. Aby katalog mógł być przeszukiwany wg kryteriów: autor, tytuł i sygnatura, należy poprawić liczne nieprawidłowości we wcześniej wprowadzonych opisach OCR.

FINANSE

PAN Biblioteka Gdańska była finansowana z dotacji budżetu państwa, części zatwierdzonej dla Polskiej Akademii Nauk, zgodnie z planami finansowymi zatwierdzonymi przez Kanclerza z 23 grudnia 2015 r.

Na dotację z budżetu państwa składają się dotacja podmiotowa, przeznaczona na finansowanie bieżącej i podstawowej działalności Biblioteki, oraz dotacje celowe z przeznaczeniem na inwestycje budowlane (przebudowa posadzek w pomieszczeniach magazynowych i pracowniach na parterze oraz dokończenie ocieplenia elewacji budynku dobudowanego w latach 70-tych) i zakupy inwestycyjne (zakup klina ssącego). Klin ssący został zakupiony na potrzeby Pracowni Konserwatorskiej w Bibliotece Kórnickiej i tamże nieodpłatnie przekazany.

Podział poszczególnych kwot obrazuje poniższa tabelka.

		Plan	Wykonanie	Zwrot
Podmiotowa		6 601 900	6 601 900,00	0
Dotacja celowa	Inwestycje	414 500	414 500,00	0
	Zakupy inwestycyjne	10 000	9 998,08	1,92

Na przychody Biblioteki, oprócz dotacji podmiotowej i celowej, złożyły się również przychody w wysokości 45,5 tys. zł, których źródłem była prowadzona odpłatna działalność polegająca na wynajmowaniu pomieszczeń (sali wykładowej, pomieszczenia do reprografii), odkażaniu zbiorów oraz przygotowywaniu materiałów promocyjnych (przygotowanie i oprawa reprodukcji widoków miast na potrzeby Gabinetu Prezesa PAN).

Ponadto przy realizowaniu statutowej działalności Biblioteki niezbędna okazała się pomoc darczyńcy (Gdańskiej Infrastruktury Wodociągowo-Kanalizacyjnej), który wsparł finansowo następujące projekty: nagranie i wydanie płyty z *Kantatami na wniebowstąpienie i zesłanie Ducha Św.*, pochodzącymi ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej (100 000 PLN). Na pomoc darczyńców mogliśmy liczyć również przy przekazywaniu do Biblioteki zbiorów w formie darów i wymiany międzybibliotecznej.

Przychody z własnej działalności	Źródło przychodu	Wysokość przychodu
	Wynajem sal	34 231,78
	Odkazanie zbiorów	4 634,12
	Inne	6 700,00
Pozostałe przychody, darowizny	Darowizny rzeczowe (dary zbiorów, zasób i wymiana międzybiblioteczna)	459 359,52
	Muzyczne Dziedzictwo Miasta Gdańska	100 000,00
	Środki pozabudżetowe PAN na inwestycję budowlaną	19 495,50
	Inne	2 568,41

Dzięki dofinansowaniu z DUN w wysokości 56 200 zł udało się w 2015 r. zrealizować następujące zadania: organizacja 5 wystaw, zakup baz danych i specjalistycznych pudeł ochronnych. Zestawienie kwot przyznanych i wydanych przedstawia poniższa tabelka.

	Przyznano	Wydano
Wystawy, w tym:	28 083,98	28 083,98
– Noc Muzeów	11 252,30	11 252,30
– 600 lat wspólnej historii	5 496,00	5 496,00
– Mapy odpowiedzią na potrzeby poznawcze ludzkości	7 990,08	7 990,08
– Wzorniki graficzne	1 414,50	1 414,50
– W nadbałtyckim ogrodzie Muz	19 931,10	1 931,10
Zakup baz danych	20 000,00	20 000,00
Specjalistyczna ochrona zbiorów (pudła ochronne)	8 116,02	8 116,02
Razem	56 200,00	56 200,00

W 2015 r. Fundacja Biblioteki Gdańskiej wspierała działalność Biblioteki współfinansując udział w Nocy Muzeów (2 250 zł), dokonując zakupu cennych zbiorów (grafika i kartografia na kwotę 9 352 zł), finansując oprawę obiektów na wystawę *Mapa i jej historia* (3 475 ZŁ) oraz pokrywając koszty recenzji *Libri Gedanenses*. Pomoc Fundacji w 2015 r. wyniosła 17 155 zł.

STAN ZBIORÓW WG KSIĄG INWENTARZOWYCH
NA DZIEŃ 31.12.2015 R.

Rodzaj zbiorów	Liczba	Wartość [zł]
Druki zwarte XIX–XXI w.	602 249	3 250 540,24
Wydawnictwa ciągłe XIX–XXI w.	102 052	1 794 282,87
Zbiory Specjalne	240 741	10 787 330,72
Razem	945 024	15 832 153,83

SKŁAD OSOBOWY

Ogółem wg stanu na 31.12.2015 r. zatrudnionych w Bibliotece było 98 osób, z czego:

- 28 pracowników w niepełnym wymiarze etatu,
- 7 pracowników ze stopniem doktora,
- 7 pracowników z tytułem bibliotekarza dyplomowanego,
- 8 pracowników uzyskało awans stanowiskowy.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Dr Zofia Tylewska-Ostrowska	Dyrektor
Mgr Wanda Pętlicka	Zastępca dyrektora
Mgr Alicja Świątek-Jaros	Zastępca dyrektora ds. finansowo-księgowych

Działy	Liczba osób	Liczba etatów
Dział Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów	7	6,75
Dział Opracowania Druków Nowych	11	10,125
Dział Druków XIX i 1 poł. XX w.	12	11
Dział Udostępniania i Informacji Naukowej	12	11,125

Dział Zbiorów Specjalnych,	27	22,75
w tym:		
Pracownia Dokumentów Wtórnych i Informatycznych	2	1,5
Pracownia Dokumentów Życia Społecznego	1	1
Pracownia Fotografii	1	1
Pracownia Grafiki	3	1,5
Pracownia Kartografii	3	2,25
Pracownia Muzykologiczna	1	1
Pracownia Numizmatów i Ekslibrisów	1	0,75
Pracownia Rękopisów	5	4,75
Pracownia Starych Druków	7	6
Pracownia Teatrolologiczna	1	1
Magazyn Zbiorów Specjalnych	1	1
Dział Konserwatorsko-Intrologatorski,	7	6,35
w tym:		
Pracownia Konserwacji	3	1,35
Pracownia Intrologatorska	3	3
Laboratorium Odkwaszania Papieru	2	2
Dział Finansowo-Księgowy	2	2
Dział Administracyjno-Gospodarczy	15	13,88
Sekretariat	1	0,75
Archiwum Zakładowe	1	0,5
Razem	98	88,23

ADMINISTRACJA

W ostatnim kwartale 2015 r., decyzjami Kanclerza PAN Bibliotece Gdańskiej zostały dwukrotnie przyznane dodatkowe środki na wyrównanie dysproporcji płacowych, łącznie 273 700 zł. Za pierwszym razem podwyżka o stałym charakterze objęła jedynie pracowników zaliczanych do grupy pracowników bibliotecznych, dokumentacji i informacji naukowej oraz działalności podstawowej. W celu zapobieżenia pogłębianiu się różnic płacowych, podjęto decyzję o równoległym wypłaceniu wykluczonej grupie pracowników administracyjnych i obsługi jednorazowych wyrównań pochodzących z funduszu nagród (z wyłączeniem trzyosobowej dyrekcji). Druga transza w wysokości 76 000 zł jako jednorazowe wyrównanie dotyczyła już wszystkich pracowników.

W Bibliotece Gdańskiej 11–13 maja 2015 r. miał miejsce audyt zlecony przez Kanclerza PAN. Obejmował swym zakresem organizację pracy, regulaminy, umowy o pracę, zakresy obowiązków oraz udzielanie upoważnień i pełnomocnictw. W protokole pokontrolnym wskazano obszary ryzyka (ewidencja czasu pracy, stanowiska nieodpowiadające wykonywanej pracy) i zalecono działania naprawcze, które zostały wdrożone. Ponadto wystąpiono za pośrednictwem władz PAN o dokonanie zmian w rozporządzeniu w sprawie warunków wynagradzania pracowników pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych PAN, w celu uzupełnienia go o brakujące stanowiska.

Pod koniec roku 2015 działalność z zakresu gromadzenia, udostępniania zbiorów i aktywność naukowa zostały poddane ocenie zespołu powołanego przez Prezesa PAN. W skład komisji weszli prof. Grażyna Borkowska, prof. Krzysztof Migoń i prof. Jerzy Snopek, którzy wysoko ocenili działalność Biblioteki Gdańskiej.

W roku 2015 przeprowadzono następujące postępowania przetargowe o wartości powyżej równowartości 30 000 Euro:

- przebudowa posadzek wraz z usunięciem szkodliwych substancji w budynku Biblioteki Gdańskiej przy ul. Wałowej 15 – wykonawca: Firma Budowlana EFAK, Gdańsk;
- ocieplenie elewacji zewnętrznej budynku Biblioteki Gdańskiej przy ul. Wałowej 15 (etap III) – wykonawca: Budomex, Gdańsk;
- kompleksowa całodobowa usługa ochrony budynków Biblioteki – wykonawca: Security, Gdańsk.

Przeprowadzono również postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia o wartości powyżej równowartości 6 000 Euro do kwoty 30 000 Euro, odnośnie następujących zadań:

- prenumerata czasopism polskich i zagranicznych na 2016 rok – wykonawca: Zad. 1 (prenumerata polska): Ruch SA, Zad. 3 (prenumerata zagraniczna): Ars Polona, Zad. 2 (czasopisma wąskospecjalistyczne) – brak ofert, zadanie realizowane z wolnej ręki,
- organizacja wycieczki szkoleniowej do Wrocławia i Pragi – wykonawca: Biuro Podróży „Praževica”,
- serwis i konserwacja systemu wentylacji i klimatyzacji – wykonawca: JD Instal,
- pięcioletni przegląd instalacji elektrycznej – wykonawca: Firma „Elis”,
- konserwacja 2 starych druków – wykonawca: Pracownia Konserwacji Zabytków „Meander”,
- utrzymanie i dostęp do bazy katalogowania VIRTUA – wykonawca: iii Innovative.

Na przestrzeni 2015 r. wykonywano wszelkie niezbędne prace remontowe i naprawcze w celu utrzymania budynków w dobrym stanie technicznym. Dokonywano również zakupów potrzebnych materiałów i wyposażenia koniecznego do bieżącego, prawidłowego funkcjonowania budynków Biblioteki.

Na szczególną uwagę i pochwałę zasługują pracownicy, którzy pomagali magazynierom w przenoszeniu do tymczasowych magazynów ponad 70 tys. woluminów starych druków i rękopisów na czas remontu magazynu zbiorów specjalnych.

Praca administracji była podporządkowana zabezpieczeniu zaplecza organizacyjno-technicznego w celu usprawnienia działalności statutowej Biblioteki.

ZOFIA TYLEWSKA-OSTROWSKA